

Redaktionellt 22:2

Välkommen till årets andra nummer av *Utbildning & Demokrati*. Detta nummer består liksom det föregående av artiklar på olika teman – vi tackar och bugar för den goda tillgången på artiklar som gör att vi kan bibehålla en hög kvalitet.

Numrets första artikel utgörs av ett spännande inlägg i diskussionen om värdet av olika ansatser inom barndomsforskningen. Sociologen *Mats Trondman* analyserar i ATT FÖRSTÅ BARNDOM – TILL FRÅGAN OM BARNDOM SOM TILLBLIVELSE (*BECOMING*) ELLER VARA (*BEING*) hur dessa två ansatser konkurrerar och visar på olikartade implikationer beroende på val av ansats. De olika ansatserna beskrivs inledningsvis som idealtyper för att sedan dekonstrueras via fem olika dimensioner. I hög grad utgör artikeln ett argumenterande försvar för tillblivelse-ansatsen medan vara-ansatsen ifrågasätts samtidigt som vissa aspekter av denna ansats otvivelaktigt måste accepteras enligt författaren. Slutligen presenteras ett sammanhållet förslag med inslag från de bägge analyserade ansatserna.

Nästa artikel är ett exempel på barndomsforskning. I BARNNS MOTSTAND SOM DEMOKRATISK DELTAKING I BASEBARNEHAGEN av *Liv Torunn Grindheim* presenteras resultat från ett fältarbete på tre norska förskolor. Den ena av de tre förskolorna följer ett koncept där vissa rum är tydligt utformade för specifika aktiviteter men som i övrigt har flexibelt omformas efter mer skiftande aktiviteter. Tanken är att uppmuntra barnen till egna aktiva val och att därmed erbjuda dem goda förutsättningar för demokratiskt deltagande. Denna arkitektoniska utformning diskuteras i artikeln. Genom presentationer av episoder visar författaren hur barnen i dessa lokaler, i skiftet mellan olika aktiviteter, genom lek utmanar traditionella maktordningar gentemot de vuxna. Detta lekfulla motstånd analyseras i termer av demokratiskt deltagande och därmed tydliggörs leken som ett viktigt uttrycksmedel för barnen i deras medskapande av förskolans gemenskaper.

I bidraget PRAKSISFELLESKAP INNVANDRERUNGDOM ERFARER I MÖTE MED VIDEREGÅENDE SKOLE undersöker *Vibeke Solbue* hur invandrarungdomar upplever vardagen i en gymnasieskola i Norge. Genom användandet av Etienne Wengers teori om 'communities of practice' undersöks elevernas uppfattningar om att agera som deltagare i olika gemenskaper i skolan som kännetecknas av gemensamt

engagemang, gemensamma uppgifter och en gemensam repertoar för dess medlemmar. Studien visar på hur olika nivåer av inkludering i dessa praktiker skapar skilda möjligheter för likvärdig tillgång till utbildning.

I nästa artikel, ”EN TRYGG OCH FRAMGÅNGSRIK SKOLA” – PEDAGOGISKA ÖVERTYGELSER I FYRA LANDSORTSSKOLOR visar *Jörgen Dimenäs, Kerstin Kolback, Christer Wede* och *Anita Norlund* hur olika pedagogiska identiteter kommer till uttryck i fyra landsortsskolor genom en analys av framför allt skolornas kvalitetsdokument och lärarnas pedagogiska övertygelser i ett skolutvecklingsprojekt. Syftet med skolutvecklingsprojektet var att lärarna skulle få tillfälle att se på sin verksamhet med distans för att kunna genomlysas, tillika förändra sina undervisnings- och bedömningspraktiker. Lärarnas utsagor samt kvalitetsdokumenten analyseras i relation till utbildningssociologen Basil Bernsteins teoretiska arbeten, där frågan om vilka implikationer olika pedagogiska diskurser har för elever med olika social bakgrund är i fokus. Författarna finner att de dominerande diskurserna grundas i övertygelser som naturaliserar sociala skillnader mellan elever. Det handlar framför allt om en progressiv diskurs, men också i viss utsträckning om en neoliberal samt en konservativ diskurs, där samtliga syftar till att förändra individen och inte förhållandet mellan grupper.

Därefter har vi ett block som utgörs av en diskussion baserad på ett tidigare nummer av tidskriften, nämligen temanumret *New Swedish environmental and sustainability education research*, nummer 1 av volym 20. *Benjamin Knutsson* framför i sin SWEDISH ENVIRONMENTAL AND SUSTAINABILITY EDUCATION RESEARCH IN THE ERA OF POST-POLITICS? en något avvikande uttolkning av de resultat som presenteras i nämnda nummer. Bland annat ifrågasätts den proklamerade distinktionen mellan empiriska studier och ideologisk debatt inom ESD-forskningen och pekar ut vad som påstås vara en motsättning mellan temanumrets förespråkande av pluralism och frånvaron av en kritisk granskning av hållbar utveckling. Knutsson utgår från ett post-marxistiskt perspektiv och menar att temanumret skulle kunna leda till betydligt radikalare tolkningar genom att många av de slutsatser som dras i temanumret skulle kunna presenteras på ett mycket mera kritiskt sätt. Genom att ett individuellt ansvar ofta framhålls när det gäller hållbar utveckling nedtonas, enligt Knutsson, ett möjligt konfliktperspektiv baserat på en radikalare teoribildning, vilket sker till förmån för en hegemonisk post-politisk förståelse av hållbar utveckling.

Gästredaktören för det nämnda numret, *Johan Öhman*, besvarar Knutssons kritik i EN RESPONSTILL SWEDISH ENVIRONMENTAL AND SUSTAINABILITY EDUCATION RESEARCH IN THE ERA OF POST-POLITICS?

och framhåller å sin sida bland annat att Knutsson ”tillskriver” bidragen i temanumret en viss ideologisk position som dessutom tolkas från den egna ideologiska positionen. Därigenom kan analysen få en dikotomisk prägel som varken gynnar en mångfaldig debatt eller forskning.

Vi avslutar detta nummer med en recension av en nyligen producerad avhandling vid universitetet i Trondheim, *Naturalistisk humanisme: Bidrag til et pedagogisk standpunkt* samt en replik från avhandlingsförfattaren. Recensionen är författad av fakultetsopponenten *Anders Burman*, docent i idé och lärdomshistoria vid Södertörns högskola och författare till avhandlingen, tillika repliken, är *Einar Sundsdal*.

Vi avtackar härmed två redaktionskamrater och hälsar en välkommen tillbaka. Ninni Wahlström har deltagit i redaktionen sedan 2007 och fungerat som en av tre redaktörer sedan nummer 2 2009. Mikael Quennerstedt har deltagit i redaktionen sedan nummer 1 2009. Vi tackar dessa båda och önskar Eva Hultin mycket välkommen tillbaka till redaktionsarbetet som hon deltog i från och med 2002 och lämnade med nummer 2 2009.

Till sist ett mycket sorgset meddelande: Cleo Cherryholmes, professor emeritus vid Michigan State University, USA avled i våras. Cleo var nära knuten till tidskriften och forskningsmiljön med samma namn som inspiratör och under många år deltagare i tidskriftens internationella ’advisory board’. Vi minns särskilt hans *Power and Criticism* och hans devis ”that pragmatists have more fun”.